

Вікторія ВОЗНЮК,
студентка 1 курсу ОС «магістр» спеціальності
«Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник: **Лаврук В.В.,**
доктор економічних наук, професор,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
Україна

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Сьогодні ідеологія державної підтримки орієнтована на економічний прагматизм, що виражається в збільшенні віддачі кожної гривни бюджетних коштів. Априорно великі товарні підприємства мають більш високий рівень віддачі фінансових вкладень за рахунок масштабів виробництва. З цих позицій цілком зрозуміла нинішня структура розподілу бюджетного фінансування розвитку аграрного виробництва. Однак, вона не відповідає гостроті проблеми фінансового забезпечення для різних за обсягами виробництва сільськогосподарських підприємств. В світовій практиці при розподілі бюджетних коштів на підтримку сільського господарства враховується не лише економічний, а й соціальний, культурний, історичний, екологічний аспект. В цьому контексті будується й концепція сталого розвитку аграрного виробництва та сільських територій, яка домінує в економічній та аграрній політиці розвинутих країн.

Наприклад, в США біля 70 % бюджетних дотацій отримують найменші за розмірами виробництва сільськогосподарські товаровиробники [8]. І.М. Кобушко вважає, що необхідно розробити та запровадити комплексну систему фінансової підтримки інноваційної діяльності, зокрема щодо механізмів здешевлення кредитів і заохочення банків до кредитування інноваційних проектів [2, с. 127]. Ефективність фінансування можлива тільки при наявності вибору у сільгоспідприємств індивідуально прийнятної структури фінансування.

Сільськогосподарська кредитна кооперація є реальною альтернативою банківському кредитуванню, відповідно, система ефективного фінансового забезпечення аграрного виробництва на сьогодні може включати в себе крім бюджетного фінансування, банківського та комерційного кредитування, агролізингового фінансування й кооперативне кредитування [7]. Процес отримання кредиту є доволі довгим і складним для сільгоспвиробника. Брак знань, які стосуються, зокрема, кредитних ризиків, розміру процентних ставок, оформлення заявки на кредит поглиблюють прірву непорозуміння між кредитором та потенційним позичальником.

У фінансовому забезпеченні агробізнесу існує певна сезонність, зумовлена сезонністю виробництва. Під час посівної кампанії сільгоспідприємства, беручи кредити, накопичують зобов'язання, а починаючи реалізовувати зібраний врожай, вони поступово погашають фінансові зобов'язання та в подальшому темпи погашення кредитів аграріями залежать від ринкової кон'юнктури [9]. Особливо гостро грошове питання сьогодні постало перед дрібними та середніми сільгоспвиробниками. Йдеться про особисті селянські господарства та ті фермерські господарства, що обробляють до 400 гектарів землі. Через постійне безгрошів'я їм особливо важко виживати в непростих економічних умовах.

Більшість банків не мають кредитних продуктів для малих та середніх сільгоспвиробників і, в кращому випадку, пропонують споживчі кредити, переплата за якими надто велика. Крім того, банки в основному працюють під заставу, оцінка й страхування якої – додаткові витрати для сільгоспвиробника, які також роблять кредит дорожчим.

У кредитних спілках усього цього нема, там умови кредитування «відточені» під сільгоспвиробника та його потреби [6]. В сучасних умовах найпривабливішим методом фінансового забезпечення інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки може стати лізинг. Саме він зможе певною мірою забезпечити сільськогосподарських товаровиробників основним засобами в найкоротші строки.

З позиції інвестування лізинг має істотні переваги перед комерційним кредитом. Він загострює конкуренцію між банками і лізинговими компаніями, що збільшує надходження капіталу у виробництво. Крім того, при лізингу знижується ризик всіх учасників цього процесу, тому що речовинна форма предмета кредитування забезпечує великі гарантії по поверненню кредиту, чим його грошова форма. Одним з інструментів стимулювання інвестицій у науково-технологічну сферу є дослідницький податковий кредит – зменшення суми нарахованого податку на прибуток, що надається суб'єкту господарювання в обсязі, що дорівнює встановленому відсотку від обсягу витрат суб'єкта господарювання на НДДКР у поточному році, який не перевищує встановленого відсотка річного прибутку підприємства (США, Італія, Японія, Канада, Австрія, Бельгія, Угорщина тощо) [2, с. 127].

Отже, кредит є одним із вагомих факторів фінансового забезпечення економічного зростання сільськогосподарських підприємств. Проте, щоб отримати кредит українському сільгоспвиробнику потрібно подолати безліч перешкод. Сьогодні немає об'єктивних підстав для прогнозування істотного росту банківського кредитування аграрного сектору вітчизняної економіки. Для цього існують певні причини. В першу чергу, слід вказати на низький фінансово-інвестиційний потенціал позичальників – підприємств аграрного сектора. Майже 70 % вітчизняних сільськогосподарських підприємств мають виручку від реалізації продукції та послуг в обсягах, що не перевищують 5 млн. грн. При цьому рентабельність сільськогосподарського виробництва для даної групи підприємств коливається від – 13,5 % до +8,6 %, а її середньозважене значення становить близько 3 %. На їх частку припадає лише 18 % від загального обсягу реалізації продукції.

Список використаних джерел

1.Andriushchenko, K., Lavruk, V., Uliganets, S., Kovtun, V., & Matviienko, H. (2019b). Reputation risk management companies based on competence approach. *TEM Journal*, 8(2), 516-524. <https://dx.doi.org/10.18421/TEM82-27>

2. Кобушко І.М. Шляхи покращення фінансування інноваційного розвитку в Україні з використанням міжнародного досвіду. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 2. С. 124-130.

3. Лаврук В.В. Інвестиційне забезпечення інноваційних проєктів в агропромисловому виробництві: теорія, методологія, практика: монографія. М-во аграр. політики України, Подільський держ. аграр.-техн. ун-т. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. 380 с.

4. Лаврук В.В. Формування інноваційної політики аграрних підприємств [Електронний ресурс] *Збірник наукових праць Уманського державного аграрного університету*. Серія: Економіка. Вип. 71. Ч. 2. Режим доступу: <http://udau.edu.ua/library.php?pid=1574>.

5. Лаврук В.В. Методичні підходи до оцінки й вибору інноваційно-інвестиційних проєктів в агропромисловому виробництві. *Науковий вісник національного університету біоресурсів і природокористування України*. 15/12/2011. № 168. Ч.3: 143 Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. С. 43-47.

6. Лаврук В.В. Фінансова стійкість аграрних підприємств. *Збірник наукових праць ПДАТУ*. Вип. 21. 2013. С. 127-131.

7. Сидор Г.В. Розвиток аграрного бізнесу в Україні в контексті впливу світової фінансово-економічної кризи. *Інноваційна економіка*. 2011. № 3. С. 170-172.

8. Стецюк П.А. Проблеми фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств. *Облік і фінанси АПК*. 2011. № 4. С. 134-137.

9. УАК: Аграріям важко, прострочення кредитів різко зросло // *Українська аграрна конфедерація* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agroconf.org/content/uak-agrariyamvazhko-prostrochennya-kreditiv-rizko-zroslo>.
